

Tyranie, oligarchie a demokracie, ochlokracie - včera, dnes a zítra

[pz prvnizpravy.cz/zpravy/politika/tyranie-oligarchie-a-demokracie-ochlokracie-vcera-dnes-a-zitra](https://prvnizpravy.cz/zpravy/politika/tyranie-oligarchie-a-demokracie-ochlokracie-vcera-dnes-a-zitra)

Podle Aristotela v době Periklově existovala v Athénách „zvrhlá forma demokracie“.

Z Bruselu

13. února 2023 - 02:20

Ve své Politice, kde Aristoteles sumarizuje typologii šesti základních ústav – správných a nesprávných, jsou pak mezi nesprávnými tyranie, oligarchie a demokracie. Toto hrubé rozdělení však relativizuje, protože ví, že obec nebo stát mohou být

řízeny jedinovládcem, malou skupinou nebo velkou

skupinou osob, a to v zájmu všech nebo ve svém vlastním zájmu, píše Zdeněk Zbořil v komentáři pro Prvnizpravy.cz.

Aristotelova typologie přežila v Evropě impérium rozdělené na Západořímské a Východořímské, středověký královský absolutismus, císařství a carské samoděržaví, a dostalo se jí nových interpretací v předvečer a během Velké francouzské revoluce, v jaru národů v revolučním roce 1848. V této souvislosti se diskutovalo o degradaci pokusů o demokracii v oligarchii. Tehdy se také resuscituje pojem „ochlokracie“ nejčastěji jako vláda luzy, později jako proletářů všech zemí, kteří se měli spojovat. A to jak v negativních, tak pozitivních významech.

Jednou z přitažlivostí studií politiky je pojmenovávání věcí veřejných novými slovy, ale také používání těch starších, které sice mají svou historii a ne vždy přesně definovaný a proto snadno zneužitelný obsah.

Tak se mimo jiné stalo, že v letech transformace politických struktur a rozpadu autoritativních socialistických států, se objevuje Aristotelovo znevážení aristokracie na oligarchii, která je chápána jako nedemokratická vláda bohaté menšiny. Ta vzniká degradací aristokracie a uzurpováním státní moci nevolenými elitami, opírajícími se o moc byrokracie, armády, policie nebo peněz, anebo dokonce spojením všech těchto čtyř nástrojů uchopení nebo uchvácení moci dohromady. Vedlejším produktem tohoto stavu je pak logomachie, TGM říká slovíčkaření, ve kterém je povoleno všechno a nic nemá vážnost. Hazardování s pojmy liberální nebo lidová demokracie, pravice a levice a samozřejmě i politologie a politické kazatelství (agitace a propaganda) jsou toho vedlejším ale, zdá se, že nezbytným průvodním jevem.

Studenti dějin politického myšlení, pokud mají zkoušku z tohoto předmětu, vědí, že ochlokracie jako vláda lůzy, hrůzovláda, je demokracie, systémem, pro který je typická tyranie většiny, demagogie a vláda vášní nad rozumem. Ale ochlokracie není jen vláda bezdomovců, ale i zbohatlíků a osob opojených touhou po moci stejně jako po uznání svých nejistých následnictví na trůnech. Poučení děním posledních desetiletí víme, že ochlokracie je také tyraníí hodnot, nemravností tvorby politických rozhodnutí, dokonce i na úrovni mezinárodní politiky, a všeobecného mediálního morálního relativismu.

Demokracie nemá jen tendenci vzestupnou, kultivující a ušlechtilou, ale i sestupnou a každý krok, který můžeme označit za ochlokracii, vládu degradace demokracie, může se jevit nejen jako tendence k jejímu zániku, ale i k destrukci státu nebo obce. Reformátoři a revolucionáři vždy bojují o rovnost a spravedlnost. Revoluce, i ty nekrvavé, ústavní, pak vznikají, když chudí povstávají proti bohatým, a proto Aristoteles obhajuje „smíšenou ústavu“, která má demokratické a oligarchické prvky s početnou střední třídou, podle které není možné degradovat aristokracii na oligarchii, monarchii na tyranii a demokracii na ochlokracii.

Kdybychom nečetli tato slova sub speciae aeternitatis (pod zorným úhlem věčnosti), mohli bychom si myslet, že se nás příliš netýkají. Ale přesto bychom je neměli, s arogancí dnes mnohým z nás vlastní, přehlížet. Možná bychom mohli jednou zjistit, že už je pozdě, a že vlastně ani nejsme, dodává Zdeněk Zbořil.

(rp,prvnizpravy.cz,foto:arch.)

**Líbil se Vám tento článek?
Nezávislost naší redakce můžete podpořit peněžitým darem převodem na účet**

Pro platby ze zahraničí: IBANCZ5601000000438974200277
BIC / SWIFT kódKOMBCZPPXXX

Děkujeme, že nás podporujete!